

זהר הקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

פסח • חסרונה של המלכות במצרים והשלמה

שנימולו וְלֹא אֲתַגְלִיֵּא הָאִי אֶת קִדְשָׁא - ולא נתגלה אות ברית קודש שלהם בשלמות, אמנם גְּזִירִין הוּוּ, וְלֹא אֲתַפְרְעוּ - נימולים היו ובכך נתקנה המלכות, אבל לא עשו פריעה שהיא בחינת היסוד, ולכן לא יכלו לעורר את הזווג בין היסוד למלכות, ושואל אִימְתִי אֲתַפְרְעוּ - מתי עשו ישראל פריעה, ומשיב בְּשַׁעֲתָא דְכְּתִיב - בשעה שהגיעו ישראל למרה ששם כתוב (שמות טו כה) 'שֵׁם שָׁם לֹו חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נְסָהוּ' כלומר שם במרה נתן הקדוש ברוך הוא לישראל את בחינת החוק שהוא היסוד כיון שפרעו את עצמם, וְאִף עַל גַּב דְּאֻקְיָמְנָא הָאִי קִרְא בְּמִלָּה אַחְרָא - ועל אף שביארנו את מה שאמר הכתוב חוק ומשפט על ענין אחר, כלומר על דינים ושבת שנצטוו במרה פִּלְא הָוּוּ וְיֵאוּת - הכל היה שם ויפה הוא.

אחר שביאר כי ישראל קיימו את מצות הפריעה במרה, יבאר עתה כי הפריעה שעשו בימי יהושע, היתה רק לאותם שנולדו במדבר ולא נימולו במצרים, אך אלה שנימולו במצרים עשו פריעה במרה כאמור:

וְאִי תִימָא דְבִימִי יְהוֹשֻׁעַ אֲתַפְרְעוּ - ואם תאמר שבימי יהושע עשו ישראל פריעה ולא במרה, לֹאוּ הֲכִי - אין הדבר כך אֵלֶּא הַנִּימֹלִים בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ הֵם אֵינֻן דְּכְתִיב - אותם שכתוב עליהם (יהושע ה ה) 'וְכָל הָעָם הַיְהוּדִים בְּמִדְבַר בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא מָלְךְ וְגוֹ' כלומר אלה שנולדו במדבר ועל כן לא נימולו במצרים הם שנימולו ונפרעו בימי יהושע.

אחר שביאר כי על ידי שישראל פרעו את מילתם ושלמה ספירת היסוד, והו"א השפיע במלכות, יבאר עתה כי לסיבה זו אכלו ישראל מן במדבר, המורה על חיבור והשפעת הו"א במלכות:

בְּתַר דְּאֲתַפְרְעוּ - ולאחר שעשו ישראל פריעה במרה ושלמה ספירת היסוד, והו"א השפיע מיסודו למלכות אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בְּקִדְמִיתָא אֲכַלְתוּן מִצּוֹת, דְּקִימָא סִיְהָרָא בְּפִגְיָמוּתָא, וְאִקְרִי לְחֶם עֲנִי -

בתחילה כאשר הייתם במצרים אכלתם מצות כיון שהמלכות היתה בחסרונה והיתה נקראת לחם עוני, אבל מִכָּאֵן וְלִהְלָא הָאִי לְחֶם מֵאֲתַר אַחְרָא לְהוּי - מעתה הלחם הזה שתאכלו יהיה ממקום אחר, ושואל מֵאִי הוּא - מה הוא המקום האחר, ומשיב דְּכְתִיב (שמות טז ד) 'הַנְּגִי מִמִּטְרֵי לֶחֶם לְחֶם מִן הַשָּׁמַיִם' כלומר המלכות ממטירה ומשפיעה לישראל לחם היינו מן שקיבלה מהו"א הנקרא שמים, לֹא מִן סִיְהָרָא כִּהוּוּא וְזִמְנָא - לא מן הלבנה שהיא המלכות בהיותה לבדה ללא השפעת הו"א כאותו הזמן שהיו במצרים, שהיו נימולים ללא פריעה ועל כן אכלו מצה, אֵלֶּא מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ היינו מהו"א הנקרא שמים, כיון שעתה כבר עשו גם פריעה, ובכך הו"א משפיע מיסודו למלכות והיא משפיעה לישראל כְּמָה דְּכְתִיב (בראשית כז כח) 'וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם' כלומר המלכות הנקראת 'אלהים' משפיעה לישראל את השפע שמקבלת מהו"א הנקרא שמים, ועל כן עתה כבר אכלו מן הנקרא לחם מן השמים שהוא הו"א, ולא מצה המורה על פירוד המלכות מהו"א.

אחר שנתבאר במאמר הקודם כי ישראל היו במצרים ברשות הקליפה וביציאתם ממצרים יצאו מרשותה ונכנסו לרשות הקדושה, יביא את דברי רבי שמעון המבאר כי כשם שישראל יצאו מרשות הטומאה אל הקדושה כך גם המלכות היתה במצב של חסרון ולא היתה מקבלת את משועבדים למצרים, ולאחר שיצאו ישראל ממצרים ונכנסו לרשות הקדושה, נשלמה המלכות ונתייחדה עם הו"א, והטעם שהמלכות היתה בחיסרון הוא כיון שישראל לא נפרעו לאחר שנימולו, ורק כאשר הגיעו למרה ושם נפרעו אזי שב הו"א להשפיע במלכות, ולסיבה זו אכלו ישראל מן במדבר המורה על השפעת הו"א אל המלכות, וכן כאשר נכנסו לארץ בה כבר היו נימולים ופרועים, אזי השפיע היסוד במלכות, ויבאר עוד כי אכילת מצה בזמן הזה אינה מורה על חיסרון בהשפעת הו"א, אלא הוא זכר לבד לעצם התקרבותו אל המלכות הנקראת מצה ונס יציאתנו ממצרים.

רבי שמעון יבאר כי בתורה נאמר 'מצה' ללא 'ו' המורה על כך שהמלכות הנקראת מצה היתה חסירה מהשפעת הו"א, ולכן היתה נקראת לחם עוני:

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הִלְבִּיא רֵאִיהּ מִן הַכְּתוּב עַל כֵּךְ שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ בְּרִשׁוֹת הַסְטְרָא אַחְרָא וַיִּצְאוּ מִשֶׁם וַנְּכַסּוּ לְרִשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה, מִמְּצַבָּה שֶׁל הַמְּלָכוֹת בְּמִצְרַיִם, כִּי הִנֵּה בְּכֹמָה מִן הַפְּסוּקִים (שְׁמוֹת יב יח) 'מִצַּת כְּתִיב לֵלֵא ו' הַמּוֹרָה עַל כֵּךְ שֶׁהַמְּלָכוֹת הַנְּקֻרָאֹת מִצָּה נִפְרַדְתָּ מִהוּ"א הַנְּרַמַּז בְּאוֹת ו', וְהוּא כְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר כְּדוֹגְמַת מַה שֶׁנֶּאֱמַר (יִחְזַקְאֵל א א) 'וְאָרְאָה מִרְאֵת אֱלֹהִים' וגם שם נכתב 'מראת' ללא ו' כיון שנבואת יחזקאל היתה מצד המלכות כאשר הו"א לא האיר בה. ושואל וְלָמָּה אֲתַקְרִי מִצַּת - ולמה המלכות נקראת מצה, ומשיב כיון שהיא בבחינת דִּינָא - דין, בעת שהו"א אינו מתייחד עמה ואינו ממתיק את דיניה, ועל כן נקראת מצה מלשון מצה ומריבה המרמז על כך שהמלכות נפרדת מעם הו"א. ואמנם על אף שהוא דין הרי שהוא דִּינָא קִדְשָׁא - דין קדוש ואין בו זוהמא וטומאה, ועל כן אינו בכל תוקפו כיון שהוא דִּינָא דְּאֲתַאחְדָּא בְּשַׁמָּא קִדְשָׁא - דין האחוז בשם אדוני הקדוש, ומוכח שדין זה היה דין קדוש, מכך שהיה דִּינָא דְּלֹא הָוּוּ תִּקְיָפָא פִּלְ הַהוּא זְמַנָּא בְּגִנוּיָהוּ דִּישְׂרָאֵל - הדין הזה שלא בתוקפו כל אותו הזמן ששלט בתוך בני ישראל בהיותם במצרים, ואף דָּהָא קִימָא סִיְהָרָא בְּפִגְיָמוּתָא - שהמלכות היתה בחסרון כיון שלא היתה מיוחדת עם הו"א ולא היה מי שימתיק את דיניה, בכל זאת היה הדין רפה וחלש, אם כן בודאי היה זה דין קדוש, וְעַל דְּקִימָא סִיְהָרָא בְּפִגְיָמוּתָא - ועל ענין זה שהמלכות עמדה בחסרונה, 'לְחֶם עֲנִי' (דברים טז ג) כְּתִיב, המורה על כך שהמלכות הנקראת לחם היתה זלה ועניה כיון שלא היתה מקבלת את השפעת הו"א.

אחר שנתבאר כי בעת שהיו ישראל משועבדים למצרים, המלכות היתה נפרדת מעם הו"א ולא קיבלה את השפעתו, יבאר עתה את טעם הדבר, והוא כיון שישראל לא קיימו פריעה בעצמם לאחר שנימולו, לכן לא יכלו לעורר את הזווג העליון, אמנם לאחר שיצאו ממצרים והגיעו למרה פרעו את מילתם, ובכך נתעורר הו"א להשפיע במלכות:

ומבאר מֵאִי טַעְמָא קִימָא בְּפִגְיָמוּתָא - מה הטעם שעמדה המלכות בחסרונה בְּגִין דְּלֹא אֲתַפְרְעוּ - כיון שלא עשו ישראל פריעה לאחר

להתמהמה' ולהתעכב במצרים עד שיתרפאו, ולכך אכלו מצה שהיא לחם עוני.

אחר שביאר כי בכך שישראל לא נפרעו ממילתם במצרים, גרמו שהמלכות היתה בחסרון ולא הושפעה מהז"א, יבאר עתה כי בארץ ישראל אשר נכנסו אליה לאחר שנמולו ונפרעו, היתה המלכות שלמה והיסוד היה משפיע בה, ויביא על כך רמז מדברי הכתוב שאמר על ארץ ישראל 'ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם' והיינו שאינה בחנינת לחם עוני ומסכנות, אלא 'לא תחסר כל בה', כלומר היסוד הנקרא 'כל' אינו חסר מלהשפיע בה:

תא חזי - בא וראה כי פד עאלו ישׁאל לארעא - כאשר נכנסו

ישראל לארץ ישראל, הם עאלו גזירין ואתפרעו - נכנסו כשהם נמולים ונפרעים ומה פתיב על ארץ ישראל (דברים ח ט) 'ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה', ושואל מאי - מה כוונת 'במסכנות', ומשיב שהוא לחם עני, והיינו שהכתוב אומר שבארץ ישראל לא תאכלו משפע המלכות כאשר היא עניה ואינה מקבלת את השפעת הז"א, אלא

כאשר היא מקבלת שלימה, ומבאר אמאי אקרי לחם עני - מדוע המלכות היתה נקראת במצרים לחם עוני, משום דקיימא סינהרא בפגימותא, ולא מתברכא משמשא - כיון שאז היתה המלכות שהיא בחינת הלבנה עומדת בחסרונה ולא היתה מתברכת מהשמש

שהוא הז"א אשר לא נתייחד אז עמה ולא מתנהרא מן שמשא - ולא היתה מקבלת את הארת השמש כלומר הז"א לא השפיעה בה שפע לצורך העולמות התחתונים כיון שישראל לא נפרעו לאחר שנימולו, ואף שהפריעה היא ביסוד ולא

בכל כללות הז"א, בכל זאת הז"א לא השפיע במלכות כלל, כיון שעיקר השפעת הז"א הוא על ידי היסוד כמה דאית אמר כמו שנאמר (דברי הימים א' כט יא) 'כי כל בשרים ובארץ' כלומר היסוד הנקרא 'כל' הוא המחבר בין השמים שהוא הז"א לארץ שהיא המלכות וכיון שלא נפרעו ישראל אזי היסוד לא השפיע בה ולא אתנהרא מ'כל' - והיא לא קיבלה את הארת היסוד הנקרא 'כל', מאי טעמא - מה הטעם שהיסוד לא השפיע בה משום

דלא אתפרעו - כיון שלא נפרעו לאחר שנימולו. אבל הכא - אבל כאן בדברי הכתוב המדבר על ביאתם לארץ דאתגזרו ישראל ואתפרעו - שישראל כבר נימולו ונפרעו 'לא תחסר כל בה' פתיב כלומר היסוד הנקרא 'כל' לא יחסר מלהשפיע במלכות, ועל כן נאמר על ארץ ישראל 'לא במסכנות תאכל בה לחם' כלומר הכתוב מבאר שבארץ ישראל לא תהיה המלכות בעניות ומסכנות מאי טעמא - מה הטעם משום

דלא תחסר כל בה' היינו כיון שהשפעת היסוד הנקרא 'כל' אינו חסר בה כמה דחסרו ליה במצרים.

אחר שנתבאר כי המצה מורה על כך שהמלכות היתה נפרדת מהז"א כיון שישראל לא פרעו את מילתם, יבאר עתה כי אכילת המצה בזמן הזה לאחר שכבר נתקיימה מצות הפריעה, היא כדי לזכור את ענין כניסתנו תחת כנפי השכינה שהיא המלכות, ועל כן אנו אוכלים מצה השייכת לבחינת המלכות:

ומעתה יש להקשות מדוע אנו אוכלים מצה שהוא לחם עוני בחג הפסח והרי אנו כבר קיימנו מצות מילה ופריעה ואין אנו שייכים למצה שאתה אכלו ישראל בהיותם במצרים טרם שעשו פריעה, ועל כך משיב וישׁאל קדישין נטרין אינון ימין דעאלו תחות גדפוי דשכינתא - ישראל הקדושים שומרים את אותם הימים שנכנסו תחת כנפי השכינה שהיא המלכות, ונטרין ההוא נהמא דאתיא מסטרהא - ושומרים את אותו הלחם שבא מצדה של המלכות, כלומר אנו אוכלים את המצה, אף שהמלכות לא היתה עדיין בשלמותה, עם כל זאת אנו שמחים בעצם כך שנכנסנו תחת כנפיה ועל דא פתיב - ועל כך כתוב (שמות כג טו) את חג המצות תשמור וגו', וכתוב (שם יב ז) 'ושמרתם את המצות', ושואל מהו כוונת הכתוב 'ושמרתם את המצות' כמה דאית אמר - כמו שנאמר (שם יט ה) 'ושמרתם את בריתי, וכלא בחד דרנא סלקא ואתאחד.

ואי תימא משה הוה לא פרע להו, אלא בגין דלא יתעבבו ישראל תמן עד דיתפסאו, ועל דא פתיב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני, מאי טעמא לחם עני, משום כי בחפזון יצאתי וגו' וכתוב (שמות יב לט) 'ולא יכלו להתמהמה'.

תא חזי, פד עאלו ישראל לארעא, עאלו גזירין ואתפרעו, ומה פתיב (דברים ח ט) 'ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, מאי במסכנות, לחם עני, אמאי אקרי לחם עני, משום דקיימא סינהרא בפגימותא, ולא מתברכא משמשא, ולא מתנהרא מן שמשא, כמה דאית אמר (דברי הימים א' כט יא) 'כי כל בשרים ובארץ, ולא אתנהרא מכל' מיובלא, מאי טעמא, משום דלא אתפרעו, אבל הכא, דאתגזרו ישראל ואתפרעו, לא תחסר כל בה' פתיב, ועל דא 'לא במסכנות תאכל בה לחם, מאי טעמא, משום דלא תחסר כל בה', כמה דחסרו ליה במצרים.

ואי תימא משה הוה לא פרע להו - ואם תאמר איך משה לא פרע את ישראל במצרים מיד לאחר שנמולו, אלא בגין דלא יתעבבו ישראל תמן עד דיתפסאו - אלא כדי שלא יתעכבו ישראל במצרים עד שיתרפאו לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

לכך לא עשה להם פריעה במצרים ועל זה כתוב (דברים טז ג) 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאתי מצרים' והיינו שהכתוב מבאר מה הטעם שאכלו לחם עוני המורה על כך שעשו מילה ללא פריעה שהיא בחינת המלכות ללא היסוד, משום כי בחפזון יצאתי מצרים וגו' ועל כן לא הספיקו לעשות פריעה וכתוב (שמות יב לט) 'ויאפו את הציפק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

